Anul II.—No. 188 Numărul 20 Bani Chișinău, Duminecă 7 Octomvrie

ROMÂNIA NOUĂ

Abonamente: 1 Lună Lei 4 — 3 Luni 65 — 1 An

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor

Redacția și Administrația — Banda Bogol No. 51 — Chișinău — TELEFON 51

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Ieșe la Reducere ori de câte ori

Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

PREA TARZIU

— O nouă Diplomă de Octomvrie —

Sub presiunea marilor evenimente Impăratul Karl al Austriei surprinde lumea cu un manifest de federalizare a părții austriace din Austro-Ungaria. In vreme ce structura și hotarele Ungariei rămân neatinse, Austria se preface în nu mai puțin decât patru „imperii" până la un punct „autonome" cu un suveran comun și cu armată și diplomație comună.

In mijlocul cataclismului, nu mondial ci mittel-european, împăratul Austriei încearcă să mai salveze ce este de salvat și să ferească de prăbușire definitivă clădirea mai mult decât putredă a împărăției sale.

Prea târziu.

In evoluțiunea vieții Statelor ori ce reformă își are momentul și rostul ei bine precizat. Acei ce înțeleg glasul vremurilor și ascultă porunca lor vor merge cu ele.

Austria a fost totdeauna în întârziere cu o idee și cu o armată.

Dela 1848 încoace, monarhia Habsburgilor a trăit din experiențe. Dieta dela Kremsier, sistemul Bach, apoi Schmerling, „Diploma de Octomvrie" și dualismul însuși nu au fost decât experiențe și adesea numai de expediente.

Ele serveau totdeauna spre a eși din încurcătura momentului, spre a câștiga timp și spre a mai împinge înainte o bucată sau măcar o bucățică de loc carul scârțâitor și înglodat al statului.

Deviza cinic de sinceră a acestei politici a fost formulată de primul ministru Taafe, amicul de copilărie al împăratului Franz Josef: **Es wird fortgewurstelt.**

In anul 1861 împăratul Franz Josef păruse a înțelege glasul timpului de atunci.

Prin istorica „Diplomă de Octomvrie" el încerca să așeze statul austriac pe temelia federală a „individualităților istorico-politice" In loc de a învinge cu voință de fier obstacolele ce se ridicau în calea acestei constituții atât de mult promițătoare, împăratul o părăsi însă curând în folosul dualismului celor două hegemonii asupritoare. Ieșită din voința de sus „diploma de Octomvrie" dispăru tot prin ea. Impăratul a dat, împăratul luat, fie numele împăratului binecuvântat...

Această Katastrophenpolitik *„politică de catastrofe" cum a fost numită politica schimbărilor de constituție brusce venite de sus fără consultarea popoarelor, nu avea decât valoarea tuturor legilor impuse.*

Războiul european vine să pună capăt și acestei epoce de experiențe, acestui sistem de Forwursteln, In epoca în care democrația se impune cu o putere suverană, în zilele când Rusia proclamă samoopredelenia și când Germania lunkerilor numește cancelar pe un socialist, timpul experiențelor de sus s'a isprăvit. El s'a sfârșit cu atât mai mult că o parte a imperiului se cabrează și nu se mai supune; Ungaria hegemoniei trufașe și neîndauplecate nu mai primește această nouă constituție iar în Praga Boemia se proclamă Republică independentă.

Acum în mijlocul furtunii europene, spre a se apăra, tânărul împărat iese cu o foaie de hârtie în mână. Dar uraganul preface-ilor i o smulge din mână și o împrăștie în toată lumea.

Politica de „catastrofe" și expediente, a dus acolo unde trebuia să ducă: la catastrofă.

Soluțiunea ultimă și definitivă a problemei austriace nu mai este în mâna împăratului ci în puterea președintelui Wilson și în vârful lucitor al sabiei generalului Franchet d'Esperay.

Es wird nicht mehr fort gewurstelt.

Gh. Pădure

Patru comitete naționale românești

Intâmplările din ultimele săptămâni au scos la iveală noui organe de luptă și pentru poporul nostru. Astăzi avem mulțumirea să aflăm, că pentru cauza noastră națională s'au pus pe lucru aproape în același timp patru comitete naționale: două în străinătate, la Paris și la Roma, și două acasă, în Transilvania și România. In Transilvania Comitetul național român, care-și suspendase lucrările la 1914 din cauza războiului, și-a reluat activitatea. Nu avem știri precise despre direcția lucrării lui, dar credem că el va lucra pentru **Unirea Transilvaniei cu România**. Al patrulea comitet s'a alcătuit încă dela 2 Ianuarie 1918 în Odessa, dar el a funcționat prea puțin, din cauza greutăților aduse de „pacea" dela București. Astăzi acest comitet, constatator din Ardeleni și Bucovineni, și-a reluat și el activitatea și nădăjduim că va putea lucra cu folos.

Cenzura în țările centrale și la noi

Dupăce patru ani de zile Puterile centrale a căutat să dirigueasă opinia publică de acolo într'o anume direcție, acum, când toate visurile centralilor s'au spulberat, cenzura a încetat aproape cu totul. Gazetele ungurești, austriace și germane se bucură acum de o deplină libertate în tratarea tuturor chestiunilor, afară de cele strict militare.

Credem că și la noi trebue să înceteze cât mai degrabă cenzura în înțelesul ei de până acum.

Dacă împrejurările din trecut n'au îngăduit să se facă o agitație cum ar fi trebuit pentru idealul nostru național, astăzi ar fi o crimă neiertată dacă cenzura ar împiedeca presa în lupta ei pentru împlinirea acestui ideal. In acest caz cenzura n'ar mai fi o armă a statului pentru apărarea intereselor naționale, ci o armă împotriva lor.

Cum s'a înțeles acest lucru în toate țările, credem că se va înțelege și la noi.

Aliații la Galați

Deșteptarea popoarelor

Românii din Transilvania vor da o declarațiune. — Boemia se proclamă Republică independentă. — Polonia suverană și unită. — Statul național evreesc.

Din vălmășagul amețitor, al evenimentelor ce se desfășoară în largul lumii înfrigurate se desprinde ca o notă dominantă a situațiunii deșteptarea popoarelor și formarea statelor naționale. Un vânt de înnoire și de prefacere bate asupra ruinelor trecutului ce se năruiesc. E primăvara tuturor asupriților și împilaților. Principiul naționalităților se impune cu forță elementară și harta Europei viitoare se desemnează tot mai lămurită pe izvodul hotarelor etnografice.

In mijlocul atențiunii noastre este mișcarea românilor subjugați. In Ungaria comitetul național al românilor din Transilvania s'a întrunit și urma ca Miercurea trecută să facă o declarațiune probabil de o importanță istorică.

In Polonia și la polonii din Prusia mișcarea de deșteptare și unire națională se afirmă în mod victorios.

Boemia s'a proclamat Republică independentă și în baza dreptului de samoopredelenie Statul ceho-slovac se poate considera ca un fapt îndeplinit.

Până și evreii se mișcă și Statul evreesc, visul generos al sionismului, unica deslegare firească a gravei probleme evreești, pare asigurat.

Iată știrile noastre de astăzi.

Acțiunea partidului național român din Ungaria

Pesti Hirlap scrie următoarele în numărul său dela 15 Octomvrie:

Comitetul național român s'a întrunit Duminecă într'o conferință la Oradea-mare spre a discuta situația politică.

In cursul desbaterilor s'a hotărât, ca în ședința de Miercuri a Parlamentului ungurese deputatul Alexandru Vaida să facă o declarație în numele partidului național.

Bărbații politici remași desmint categoric zvonul, că membrii partidului ar fi avut consfătuiri cu contele Karolyi relativ la scopurile politice din viitor ale Românilor.

Congresul dela Paris al naționalităților din Austro-Ungaria---amânat

Genova. 13 Oct.—Naționalitățile din Austro-Ungaria convocaseră la Paris un congres pe ziua de 10 Octomvrie st. n. Ziarul „Bataille" anunță că ținerea congresului s'a amânat în urma cererii guvernului francez și american.

Boemia s'a proclamat republică independentă

Praga, 14 Oct.—In mijlocul unei greve generale organizată la Praga de către Cehi, și împotriva tuturor măsurilor militare luate de către autoritați, Cehii au afișat pe pereții capitalei placarde mari în cari Boemia este proclamată republică independentă.

In acelaș timp s'au ținut ședințe istorice la consiliul comunal, iar sub cerul liber au avut loc mari adunări sub conducerea lui Kloface, Hilienkov, Sunkop ș. a.

O uriașă însuflețire domnește în toată Boemia.

Polonia---stat de rangul intâi

Varșovia.—Staf secretarul de stat la externe al Germaniei a declarat prințului Radziwill că Polonia va fi un stat de mâna întâi. Partidul socialist polon a ordonat pe săptămâna viitoare o grevă generală în Varșovia, spre a da o mai mare putere pretențiunii de evacuare germane.

Proclamațiunea Polonilor din Prusia

Berlin 30 Sept. — Toate ziarele polone cari apar în Prusia publică un manifest cu semnăturile organizațiilor politice polone, a comitetelor electorale, și a tuturor redacțiilor de gazete polone ce apar în Prusia fără deosebire de direcțiune politică în care invocând declarațiunile reprezentanților partidului polon făcute în ședința istorică dela 5 Oct. a Reichstagului, cu prilejul recunoașterii tuturor pământurilor polone ca formând un singur stat unitar, declarând că toți polonii locuitori în Prusia vor trebui să se asocieze la această declarațiune, să sprijinească în toate chiparile principiile ei, unitatea statului național polon și să acorde în acest moment interie încredere conducătorilor politicii polone, deputaților din Landtagul prusian și din Parlamentul german.

Trecerea cârmuirii în mâinile Polonilor

Lublin 1 Oct. Se comunică în mod oficial: Guvernul austro-ungar este gata a libera Polonia de cârmuirea militară și de a o preda administrării guvernului polon îndată ce acesta va fi gata a o primi. Ungaria face totul spre a ușura guvernului polon reconstituirea organizațiunii de stat și o va ajuta cu mijloace și instituțiuni, dacă Polonia ar dori aceasta. In schimb Austro Ungaria așteaptă ca Polonia să o ajute cu tot felul de produse și materii prime în schimbul unor compensații corespunzătoare. Toate administrațiile militare vor fi închise și cârmuirea publică se va preda organizațiilor polone ce se vor creia.

Varșovia. — Consiliul de regență a hotărât să ia subt administrația sa tot aparatul administrativ al țării și să procedeze la formarea armatei naționale.

Armata Polonă

Varșovia. — Consiliul de regență a publicat un nou apel chemând tineretul polon sub steagurile polone.

Evreii și pacea

Evreii din Ucraina, Polonia și Austria se mișcă cerând reprezentarea lor aparte la Congresul păcei.

In Polonia ei au format un consiliu național la care nu participă asimilatorii și „ortodoxii". Ei au prezentat guvernului polon o listă de deziderata.

In Viena în fața sălii arhiplina de la *Konzerthaus* au vorbit deputații sioniști Adolf Strauss și Straucher din Bucovina și Reitzes.

S'a primit o moțiune cu mare entuziasm care cere crearea unui centru național în Palestina, drepturi naționale pentru Evreii din Europa (!) și în special în Austria și constituirea unei națiuni evreești ca a unui organism politic-juridic.

Congresul social-democrației din Ungaria

Partidul social-democrat ungurese s'a întrunit în congresul pe care l'am anunțat, Duminecă în 30 Septamvrie st. v. Ședințele au ținut dela 9 a. m. până la 4 d. a. desbătându-se: *Chestiunea păcei și viitorul Ungariei.* După lungi discuții, congresul a votat următoarea hotărâre:

„La masa păcii Ungaria trebuie să se înfățișeze în afară liberă de orice dependență germană și austriacă, ca un stat independent care nu-și caută garanțiile integrității teritoriale și ale existenței viitoare în domnia armelor și a forței, ci în recunoașterea dreptului popoarelor de a dispune singură de soarta lor, în deplină democrație politică și în radicală transformare socială".

Congresul s'a încheiat cu Marseillesa.

Rutenii patrioți!

Pesti Hirlap pretinde că Rutenii din Maramuraș, ar fi declarat că n-au sentimente centrifugale. E sânt chiar hotărâți să ceară guvernului, statificarea școlilor confesionale făcând posibilă Rutenilor maghiarizarea sub raport cultural.

Contele Iuliu Andrasy Cancelar

Viena.— Se anunță apropiata demisie a cancelarului Burian. Ca urmaș se amintește contele Iuliu Andrassy.

Guvernul bulgar a depus jurământul

Sofia 6 Sept. — Regele Boris a primit aseară pe membrii noului cabinet care au depus jurământul de fidelitate și de respectare a constituției.

După aceea regele a primit pe corespondenții englezi, francezi și greci și pe colonelul francez *Trousson.* Alaltăieri a fost în audiență generalul francez *Pathé.* Generalul Savoff rămâne ministru de războiu în noul cabinet.

Ecouri din presa germană

Berlin 4 Oct. 1918.—Răspunsul lui Wilson formează și acum preocuparea de căpetenie a presei din țară și din streinătate. In general presa german constată în chip unanim că nota a complicat problema păcii în loc s'o desceurce.

Aliații și pacea

Se crede că Wilson nu va fi în stare să convingă Puterile aliate și elementele setoase de răzbunare din America pentru încheerea păcii.

Acestea fiind convinse că acum este ocazia ca Puterile Centrale să fie zdrobite și să le impună condițiile lor.

O zonă neutra între fronturi

Viena 30 Sept.—„N. Wiener Journal" anunță din sursă vrednică de încredere că odata cu anunțarea demersului de a evacua teritorii ocupate se creiază o zonă neutră între fronturile de luptă. Trupele germane vor evacua părțile ocupate în Franța de nord și Belgia întorcându-se pe teritoriul german. Trupele Puterilor Înțelegerii vor opri înaintarea lor și vor sta pe linia frontului actual.

Zona neutră creată cu acest chip va fi ocupată de trupele unui stat neutru, probabil de trupele Olandei.

Dernburg va vorbi

Intr'o adunare care se va ține la 27 Oct. la Berlin, Dernburg va vorbi despre pace și legea popoarelor.

NICOLAE PASICI

Primul ministru Sârb e născut în Zaicear și este prin sânge romano-bulgar. Educația și a primit o în școlile sârbești apoi a continuat studiile în Elveția. Tânărul student s'a adăpat în același timp la izvorul socialismului. Intorcându-se în țară, împreună cu alți colegi (Todorovici renumitul zurist sârb, Didici și alții) au intrat cu steagul roșu în partidul radical. Partidul golanilor, cum i se zicea pe atunci, nebucurându-se de grația curții regale care simpatiza cu partidul progresist, (napredneaci) partidul oamenilor culți și bogați, s'a iscat o luptă înverșunată care a dus la revoluția din 1883 izbucnită la Zaicear în cercul de activitate a lui Didici. Didici terminând facultatea de drept franceză s'a instalat ca simplu țăran în satul său Coprivnița.

Toți tinerii cu idei socialiste au fost arestați. Didici a și murit în temniță, se crede că ar fi fost otrăvit. (Pașici a reușit să fugă la Vidin apoi în România unde se simțea în deplină siguranță majoritatea criminalilor politici din Serbia.

Cât a trăit regele Milan Obrenovici partidul radical (ruso-fil) n,a putut să se dezvolte nelupedecat.

Ultimul atentat contra regelui Obrenovici, l-a adus și pe Pasici împreună cu alți fruntași radicali: înaintea tribunalului. Pedeapsa de moarte însă a fost ridicată la toți fruntașii radicali și numai atentatorul a fost executat. Mai târziu și partidul radical s'a împărțit în două, în radicali vechi și noi. In fruntea celor vechi a rămas Pasici care a fuzionat când cu progresiștii când cu fracția radicală tânără. Cu scurte întreruperi el a condus țara sub Alexandru Obrenovici și mai tot timpul sub Karagheorghevici.

Sub regimul lui s'a declarat războiul balcanic și european. Și tot dânsul va apăra interesele Sârbilor la pacea generală cum le-a apărat și la 1913 la pacea dela București.

Pasici a putut să rămână în fruntea țării având vederi foarte largi în chestia politiciii externe. Pe dânsul îl preocupa crearea Serbiei mari. De aceea n'a cruțat mijloacele și munca pentru propaganda în toate țările unde locuiau Sârbi.

Cele mai multe jertfe le-au înghițit Macedonia și Bosnia cu Herzegovina, unde conștiința națională era aproape perdută.

Multe conflicte s'au născut între Turcia, Bulgaria și Austro-Ungaria și Serbia pe de altă parte din cauza acestei propagande.

Toate măsurile luate la graniță pentru împiedecarea propagandei sârbești Pașici a știut să le eludeze prin oamenii săi iar pe cale oficială amână conflictul până la pregătirea militară și politica complectată pentru o rezistență hotărâtă. Astfel agitația n'a scăzut ci din contra s'a urcat mereu până când a ajuns punctul culminant în asasinarea dela Seraievo.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INFORMAŢIUNI

Cea mai mare parte din rublele Odesei care circulă în Basarabia s-au dovedit a fi false şi numărul lor este aşa de mare în cât aproape fiecare de ţinător de asemenea ruble are mai mult de jumătate ruble false.

Rublele acestea ca şi toate celelalte ruble afară de cele Romanov nu au nici o valoare pentru Stat şi de aceea ele vor fi declarate ca atare şi deci scose din circulaţie.

Avizăm pe toată lumea să se ferească de acesto monede, şi ce-i ce-şi vând marfa să ceară plata în lei sau ruble Romanov.

Cu deosebire atragem atenţia sătenilor să se ferească de speculatori, cari profitând de nesţiinţa ţăranului caută să-i înşele cu aceste monede fără valoare.

Directoratul de finanţe aduce la cunoştinţa producătorilor de vin că în conformitate cu legea nimenea nu poate porni vinul de la locul de producţiune până ce nu va fi făcut declaraţiune de cantitatea produsă şi mai înainte de a fi achitat taxele cuvenite

Imprimate pentru declaraţiuni se găsesc la toate autorităţile comunale, iar plata taxelor se poate face la administraţiile financiare sau la perceptori în localităţile unde funcţionează deja asemenea servicii.

Cei ce nu se vor conforma acestor dispoziţiuni vor fi pedepsiţi cu amenzile prevăzute de lege şi confiscarea vinului.

Contrariu unei ştiri apărute într'unul din ziarele locale se aduce la cunoştinţa celor interesaţi că fabricarea rachiului din fructe nu este liberă şi Directoratul de finanţe nu a liberat până în prezent nici o autorizaţiune de fabricare.

Tramvaele — După toate semnele va începe circulaţia tramvaelor şi pe strada Armenească, Se fac pregătiri mari: strada e desfundată pentru a întări şinele, lovituri grele de topor doboară crengile şi copacii care s'au întins prea mult în vara asta a libertăţii. E o năpastă care a căzut pe bieţii copaci: ciuntiţi aşa de tare încât par nişte schilozi de războiu.

Să nu poată trece civilizaţia cu maşinile ei pe lângă frumuseţile naturii fără să le pângărească?....

Străinii ne prădează—In urma revizisi zemstvei judeţului Chişinău sunt arestaţi funcţionari dela banca zemstvei: Cucurato (?) şi Prşeborovschi, iar al treilea Maşchericis a spălat putina spre patria sa Ucraina. Se zvoneşte că nu se ajiung la vreo 600 mii ruble. Aceşti streini aşezaţi pe la noi din vremurile ţarizmului, acuma când zemstva să zvârcoleşte după bani, au putut zmulge de sub ochii Upravei atâţia bani, cu care se putea plăti leafa învăţătorilor care mor de foame.

Şcolile primare din Chişinău Şcolile primare din Chişinău sunt repartizate după naţionalităţi în modul următor:

Româneşti	11	şcoli cu	25	inv.
Ruseşti	25	„ „	81	»
Ruseşti p. lipoveni	1	„ „	2	»
Ruseşti baptişti	1	„ „	2	»
Evrei	9	„ „	40	»
Ucrainieni	1	„ „	2	»
Poloni	1	„ „	4	»
Greci	1	„ „	1	»
Bulgari	1	„ „	1	»
Armeni	1	„ „	1	»
Total	52	şcoale	161	inv.

Inaugurarea grădinei de copii a Societăţii Ortodoxe. — Azi Sâmbătă s'a inaugurat în chip solemn grădina de copii înfiinţată la Chişinău de Societatea ortodoxă a femeilor române. S'a făcut o slujbă religioasă în localul şcolii din uliţa Leovei după care păr. protoiereu Lascu a rostit o frumoasă cuvântare către copii, pomenind în cuvinte de laudă stăruinţa d-nei Siminel preşedinta secţiei Chişinău a Societăţii ortodoxe.

Noul director al şcolii de viticultură. — In urma propunerii directoratului de agricultură, Consiliul directorilor a întărit în şedinţa sa de ieri ca Director al şcolii de viticultură de lângă Chişinău pe d-l dr. Al. M. Niţescu oenolog al ministerului de agricultură. Felicitările noastre.

Teatrul Cinema-„Făclia". — (Str. Feodora colţ Puşchin) Astăzi şi Duminecă se va reprezenta *„Salomea"* Luni *„Mormântul părăsit."* Explicaţii în limba română.

La Librăria România Nouă au mai sosit următoarele cărţi: Costescu: Colecţiunea legilor bisericeşti, Crasescu: Ovreiul roman, Dulfu Gruia lui Novac, Dumbravă Haiducul, şi Pandurul, Eminescu, Proză, Frunzescu, Organizarea politică şi administrativă a României, Georgescu Gruian Selecţiunea vitelor bovine Goethe, Faust, Goga, Poezii, Gorki, Căsnicia arlofilor, Gorun, Robinson în ţara românească, Gribincea, Steaua mea (teatru sătesc), Grünfeld, Călăuza Staţiunilor climaterice, Gusti Sociologia Războiului, şi Sociologia Etică, Hazu, Poezii alese pentru copii, Holban, Oamenii celebri, Huţan, Din ţara fagilor.

Catastrofa acceleratului de Bucureşti. — Acceleratul de Bucureşti care trecea în Ungaria a suferit săptămâna trecută o deraiere catastrofală la P. Olt. Din cauza ploilor şinele au slăbit şi locomotiva a deraiat pe pod căzând în Olt unde a smuls cu sine şi 4 vagoane (2 de clasa 2-a şi 2 de a 3-a). Cazanul locomotivei a explodat aprinzând vagoanele, cari în puterea nopţii dădeau o priveliste înfiorătoare amestecată cu ţipetele desperate ale pasagerilor nenorociţi. O mare parte din ei au fost carbonizaţi.

In vagoanele de clasa 3-a erau soldaţi iar în celelalte pasageri. Răniţii şi pasagerii au fost transportaţi cu un tren adus dela Craiova.

Limba germană exclusă din şcolile Americei. — Ziarele americane scriu că în curând limba germană va ajunge o limbă moartă.

Liga apărării naţionale a luat măsuri, ca din toate şcolile publice limba germană să fie suprimata ca şi ziarele germane, «limba şi presa teutonă» a fost înăbuşită în 25 de State.

Deznimţirea atentatului contra lui Lenin. — Delegaţiunea de pace rusească din Kiev dezminte ştirea acestui atentat.

Un stat Iugo-Slav

Austro-Ungaria îşi calcă mereu pe inimă. Nu protestează contra desbinării *Cehilor* de ea, admite formarea regatului *pelon*, cedând o parte din teritoriul ei şi ca culmea iniţiază înfiinţarea unui stat jugo-slav din Bosnia cu Herţegovina, Slavonia şi Croaţia. Aceasta o face nu de dragostea pentru slavi ci să arunce sămânţă de discordie între Sârbi şi Croaţi.

Cuvântul jugo slavi a fost ticluit în sensul ca toţi slavii de sud cu Sârbia Bulgaria şi Muntenegru împreună să formeze un stat puternic contra expansiunei austriace spre sud. Cei mai entusiasmaţi purtători ai acestor idei erau Sârbii cari erau prima piedică a întinderei Austriei spre sud.

Croaţii geloşi că Sârbii au rolul conducător în luptele pentru idealul jugo-slav au fost până la războiu împotriva ideei înseşi. Cum însă ei au căpătat convingerea că singurul şi cel mai potrivit drum, în acelaş timp şi salvarea lor de influenţa germană, este formarea statului *jugo-slav* au păşit alături de Sârbi şi au luptat pentru unirea tuturor slavilor dela sud într'un stat. Deci cuvântul jugo-slav rprezintă idea unui stat alcătuit de Sârbi din Serbia, Bosnia-Hertegovina, Muntenegru, Slavonia, Croaţia, şi Dalmaţia. Bulgaria dela început n'a putut sa adereze la această luptă din pricina urei faţă de Sârbi. Bulgarii după ce se vor lepăda de ideile fixe ale ţarismului, se vor alia probabil cu sârbii şi atunci vom avea un stat jugo-slav alcătuit din toţi slavi dela sud.

Dr. A. Popovici

Societatea Făclia

S'a încheiat bilanţul Societăţii Făclia pe ziua de 30 Iulie 1918. In timp de 6 luni de când există societatea s'au făcut următoarele operaţiuni băneşti:

Cheltueli:

	Lei Bani
Teatrul	121738,20
Serbări	39060,00
Administraţia	19938,40
Coral	5757,00
Chioşcul	4581,00
Secţiile	900,00
Şcolile	1702,00
Chiria localului	660.00
Total	194,336,60

Incasări:

Teatrul	96075,65
Serbări	29337,70
Donaţii	17188,25
Cotizaţii	10482.10
Şcolile	4099,70
Chioşcul	461,00
Total	158544,40
Defecit	35792,20
Total general	194336,60

Bilanţul încă nu este revăzut de cenzori, cari însă nu vor schimba nimic din cifrele arătate. Această mică dare de seamă ne arată clar, că societatea „Făclia" într'un timp scurt de şase luni, având capital de fond 27 mii 679 lei a rulat o sumă de 194 mii 336 lei 60 bani adică o sumă aproape zece ori mai mare decât capitalul de fond, ce ne dovedeşte, că societatea a lucrat în cel mai intensiv mod în perioada de care este vorba.

Dar împrejurările defavorabile şi deficitul de 35,792 lei au făcut ca societatea timpuriu nu mai poate lucra aşa de intensiv ca înainte.

Deficitul dat se explică de timpurile şi împrejurările prin care a trecut societatea. A fost vremea când societatea „Făclia" era pulsul întregei vieţi naţionale şi culturale din Basarabia.

S'a proclamat independenţa Basarabiei la 25 Ianuarie 1918 şi soc. Făclia, care era încă în constituire şi-a luat sarcina grea de sărbătorirea acelui mare eveniment din istoria neamului românesc. Pe urma s'a proclamat Unirea Basarabiei cu România Făclia iarăşi vine să sărbătorească

Situaţia Războiului

Lille şi Douai ocupate de Francezi.

Comunicat german:

La est de Lille şi Douai francezii au pătruns ieri până la linia Asque—Templeuve—Fleiesnes—Marquette. Intre Le Cateau şi Oise atacurile înverşunate ale Aliaţilor durează încă. La sud-est de Le Cateau Francezii au înaintat până la *Bazuel*, în pădurea Andigiy până la sud de Wassigny. La sud de Aisouville lupte în curs.

In timpul nopţii ne-am retras trupele din faţa inamicului.

Pe Aisne Francezii şi-au continuat atacurile la Olizy şi Grandpre şi şi-au lărgit liniile peste Vouziers spre nord până la Voneq. La Vaney şi Fallaise au pus piciorul pe malul stâng al Aisne-i. Pe Maas bombardament de artilerie.

acest act măreţ şi sfânt. Ea nu putea se nu facă acesta fiindcă era singura organizaţie naţională deşi era organizaţie primitivă de stat, dar a această organizaţie era mai mult internaţională decât naţională şi nu se gândea se sărbeze în chip solemn evenimentele care aveau însămnătate numai pentru românizm.

Atunci ar fi fost înjositor să te gândeşti la deficit când fiecare român putea să zică cuvintele prorocului.

„Acum Doamne slobozeşte pe robul Tău".

Despre împrejurările defavorabile voiu vorbi altă dată, dar acum să sperăm că societatea „Făclia" cu ajutorul *adevăraţilor români* va eşi din greutăţi şi va porni în curând iar la munca rodnică la care este chemată.

U. T.

Concertul Enescu

Atragem din nou atenţiunea publicului asupra concertului maestrului Enescu care va avea loc la Chişinău pe ziua de 9 Octomvrie Acest mare eveniment artistic, trebuie să fie întâmpinat cu evlavie şi bucurie de toţi cei ce iubesc arta divină a genialului artist.

Şcoala Eparhială de fete din Chişinău

Profesoarele şi Profesorii nou numiţi şi întăriţi de Directoratul de Instrucţiune Publică, sunt invitaţi a se prezenta Joi 11 Octomvrie, ora 9 dimineaţa, în Cancelaria Şcoalei spre a-şi lua în primire posturile şi a începe de urgenţă întocmirea programelor analitice şi a orariului.

Direcţiunea

TELEGRAME

Cererile Cehilor

Viena. Neue Feie Presse din 15 Octomvrie scrie: „Narodni Politika" raportează despre audienţa la împăratul Karl a celor 4 reprezentaţi ai naţiunii cehe, că ea a fost foarte călduroasă. Intrebaţi de Monarh asupra desvoltării evenimentelor, deputatul Stanek a împărtăşit următoarele cereri ale poporului ceh:

1. Imediata introducere a guvernului naţional-ceh.

2. Participarea acestui guvern la desbaterile de pace.

3. Transferarea tuturor regimentelor cehe din Ungaria şi Austria, în patrie (cenzurat).

Ştim că trebue să ne unim cu Germanii dar aceasta n'o poate desbate guvernul vienez ci numai guvernul nostru.

Apoi s'a desfăşurat un dialog viu (cenzurat). Deputaţii cehi au atras atenţiunea Monarhului asupra împrejurărilor cari încep să fie extrem de critice şi că răsturnarea numai aşa se poate evita, dacă se va institui o cârmuire naţională cehă. E dorinţa şi voinţa Cehilor, ca schimbarea să se facă în deplină linişte şi ordine. Opinia publică cehă este aşa de radicalizată prin vina guvernului şi a Germanilor, încât nime n'ar putea opri valurile. De aceea o amânare trebuie înlăturată. Acum trebuie să se treacă la fapte hotărâte, altfel poporele vor proceda singure (sfârşitul cenzurat).

Ştirea despre ocuparea Constanţei noastre de către trupele anglo-francezo, până o versiune neîntemeiată. Din izvoare autentice putem spune acuma, că de fapt, încă acum o săptămână Constanţa a fost ocupată de un puternic detaşament de trupe anglo-franceze,

Camera Ungară discută desfacerea Ungariei de Austria

Budapesta 6 Oct. — In şedinţa de azi a Camerii deputaţilor **Karolyi** *a prezentat propunerea pentru desfacerea Ungariei de Austria sub raport economic militar şi al poliicei externe.*

Raspunsul lui Wilson catre Austro-Ungaria

Washington 6 Oct. — Se anunţă oficial că Austro-Ungariei nu i se va trimite răspuns din partea lui Wilson, până când Germania nu va răspunde definitiv la nota din urmă a preşedintelui.

Declaraţiile cancelarului Burian în delegaţiune

Cancelarul Burian a făcut lungi declaraţiuni în delegaţiile austro-ungare cari s'au deschis. El a vorbit ungurilor de schimbările radicale ce s'au petrecut, de politica de pace a Austro-Ungariei şi de pacea prin înţelegere câta vreme biruinţa nu e posibilă din nici o parte. Defecţiunea Bulgariei care e un nesucces militar serios, n-a schimbat nimic. Buriau laudă pricipiile lui Wilson, cari nu sunt naţionale ci umane. Cancelarul nu admite nici evacuarea nici armistiţiu separat, ci numai în comun cu Germania. *In scurt timp ostilităţile vor înceta şi vom intra în negocieri cu Puterile Inţelegerii.* Trebue spirit de împăciuire şi aplicare spre jertfe.

Turcia îşi face datoria de aliată. Polonia e liberă a hotărî de sine, dar Austro-Ungaria se va gândi şi la interesele ei şi ale Germaniei.

In România guvernul se ţine solid şi lucrează la păstrarea legăturii pacinice cu noi. Relaţiile cu Ucraina sunt pline de încredere Monarhia—zice de încheiere cancelarul—este *un întreg* care e menit a lucra în afară puternic şi *unitar.*

Capitulare fără condiţiuni

Amsterdam. 2 Oct.—Allgemeen Handelsblad" anunţă din Londra cd Lloyd George primeşte zilnic sute de telegrame dela persoane particulare şi dela diferite sindicaie comerciale cari cer cu stăruinţă pace cu capitularea Germaniei fără condiţiuni.

Executarea unor doctori austriaci de Cehi

Viena 5 Oct. Ziarul „Reich poost" adusese ştirea la luarea oraşului Kazan cohoslovacii ar fi executat 500 de ofiţeri germani. Un doctor austriac publică o dezmintire spunând că în momentul ocupării Kazanului în oraş aflau mai mulţi doctori austriaci cari neputând fugi au fost arestaţi şi executaţi după ordinul unui ofiţer sârb la 10 minute după arestare. Doctorul care dă această declaraţiune e singurul care a scăpat de masacru.

Proiectul Alsacienilor

Paris 2 Oct.—Preşedintele societăţei Alsaciei-Lorenei a protestat la d. Clemenceau contra unui armistiţiu înainte de evacuarea Alsaciei Lorenei de către trupele germane.

Nou consiliu de războiu aliat

Paris. — In cursul săptămânei viitoare se întruneşte al doilea consiliu militar al aliaţilor şi se va ocupa cu propunerile ce vor fi necesare cu privire la pace.

LICEU ROMANESC IN CHIŞINĂU

Se aduce la cunoştinţa generala că cu începerea anului şcolar 1918—19 se vor deschide pe lânga gimnaziul I de băieţi din Chişinău clasa paralele **cu toate obiectele în limba română.**

Vor fi admişi atât elevii şcoalelor secundare locale cât şi cei ai şcoalelor de peste Prut.

Inscrierile se primesc până la 15 Octombrie.

Directorul gimnaziului
D. Ghenito

Fabrica de produse chimice
JEAN MAVROJANI,—Galaţi

a pus în vânzare: Cerneală de scris foarte bună în orice cantitate. Articole de tăbăcărie. Globulină contra pietrei la cazane cu aburi şi soluţie Vleming contra scabiei (râia) la oameni şi animale.

LA 3 OCTOMBRIE S'A DESCHIS
„INTIM CLUB"
In localul din str. ALEXANDROVSKA colţ cu Armenească (Intrarea prin Armenească)
Zilnic LOTO
Restaurantul e deschis dela 1—5 p. m. şi seara de la 8
In timpul mesei şi seara orchestră

LOTO — LOTO

†

In veci nemângâiaţii Ecaterina Minciună, mamă; Vladimir, Iurii, Vera şi Elena Minciună, fraţi şi surori şi Mihail Minciună. văr; au nemărginita durere de a vă aduce la cunoştinţă moartea tânărului lor fiu, frate şi var

Alexandru M. Minciună

mutat din viaţă în vârstă de 23 ani, după o scurtă dar grea suferinţă în ziua de 5 Octombrie 1918.

Prohodul se va face azi la orele 11 din zi în biserica spitalului zemstvei (str. Alexandru cel Bun) de unde răposatul va fi dus la casa de veci.

†

Trupa Secţiei 11-a Telegrafie fără fir aduce la cunoştinţa prietenilor şi cunoscuţilor moartea iubitului, şi'n veci-neuitatului lor camarad

TOMA CRIŞAN

Conting. 1916

Decedat în urma unei boale nemilloase, în ziua de 5 Octombr. 1918, ora 5 p. m. în spitalul corp. 5 Armată, Chişinău.

Rugaţi vă pentru dânsul.

Profesoară de liceu predă lecţii de limba română şi prepară elevi pentru cursul secundar şi primar. Poate preda lecţii şi la şcoli particulare. A se adresa la ziar.

PORTRETELE
M. M. L. L. Regele şi Regina
care nu trebue să lipsească dela nici o autoritate, se află de vânzare la „Oficiul român de comerţ şi industrie" Chişinău. str. Alexandrovscaia 100, cum şi la Librăria „România Nouă" str. Puşchin 48.
Preţul ambelor portrete cartonate este de 25 lei.

Doctor V. Mândra
Şef de serviciu de boli interne
Specialist în boale interne în special de plămâni şi inimă
— Strada Iacovleki 17 —
(fosta Mitropolii).
Consultaţii 4—6 p. m

Doctor-Dentist E. B. Burşevschi
Medaliat cu medalia de aur din Paris Fost doctor dentist militar al garnizoanei teritoriale Chişinău
Primeşte consultaţiuni pentru boli dinţi. Pentru domnii ofiţeri şi funcţionari militari preţuri reduse
Orele de consultaţii: 10 a. m. până la 2 p. m. şi 5 d. a. până la 8. Laboratoriu special pentru puneri de denturi strada Puschin, 25. Casele Episcopiei

Se caută: un mecanic - litograf, un transportor-litograf şi un turnător de litere.
A se adresa la Comisariatul General al Basarabiei. Secţia I-a str Kiev, colţ cu str. Puschin.

Publicaţie
Se aduce la cunoştinţă că se deschid 2 şcoli primare — una de băieţi şi una de fete — pentru copii funcţionarilor români, cât şi pentru copiii moldovenii. Inscrierile se fac la delegaţia tehnică a Ministerului Instrucţiuni, din str. Leovei, No. 79.
Revizorul şcolar *Popescu*

Tânăr caută cameră mobilată cu lumină electrică, dacă este posibil şi cu pensiune. Oferte sub T. P. la administraţia „România Nouă".

Se primeşte spre vânzare cu preţ convenion orice articole ca: manufactura, galanteria, gheteria, haine, pânzeturi, rufărie, bijuterii etc. etc.
Biroul se ocupă cu vânzarea articolelor expuse în mod discret şi repede.
A se adresa: Oficiul Român de comerţ şi industrie, Alexandrovscaia 100, Chişinău.

Ioan Munteanu
DENTIST
— Diplomat din Paris —
Lucrează în modul cel mai precis şi conştiincios tot ce ne ţine de arta dentară.
GALAŢI
— Strada Domnească No. 82 —

Fabrica de cuie „VICTORIA"
— GALAŢI —
Cumpără orice cantităţi de sârmă dreaptă şi ghimbaiă. Livrează orice cantităţi de cuie în orice dimensiuni, contra bani sau în schimb de sârmă. Expediţii în provincie şi Basarabia.
Pentru orice informaţiuni şi comenzi a se adresa la fabrică, Str. Traian 69, Galaţi sau Str. Bucsenescu 25, Iaşi

CAFFE TUMANOFF
Bulevardul Alexandru cel Bun CHIŞINĂU
Se găsesc zilnic cele mai fine prăjituri. Totul se execută în prezenţa şi sub conducerea personală a proprietarului.

DOCTOR
V. DINULESCU
Medic şef al Infirmerisi de ochi Chişinău
Specialist în boale de
Ochii, Nas, Gât şi Urechi
— Consult 4—6 p. m. —
Strada Sinadino 59.- Telefon No: 34
Pentru săraci gratuit Marţea-Joia şi Sâmbăta dela ora 11—12 dimineaţa la spitalul de ochii din strada Insova No. 21.

DACIA-ROMANIA
Societ. generală de asigurări în România
Capital şi rezerve lei 53.173.069
Despăgubiri plătite peste 260 mil.
Asigurări în ramurile: *Incendii, viaţă, grindină, accidente, transport, rente* etc. etc., în condiţiuni foarte favorabile.
Biroul general pentru Basarabia: *Chişinău, strada Puşkin No. 34,* Casa Schwarzmann Telefon 2/71. 146—16.

DOCTOR
Dobrescu
Medic de spital
Specialist în
Bolile interne şi venerice
(sifilis, blenoragie, sancru)
Consultaţii dela orele 3—6
Strada Puşchin 25

DEBIT SPECIAL de TUTUN
FRAŢII HVATCOVSCHI
Str. Alexandru, vis-a-vis de Pasaj
Specialităţi de ţigări de foi Havana

FRIZERIA PASSI
A. IANOVICI
Saloane pentru bărbaţi şi dame.
In ambele saloane lucrul se execută de cei mai buni maeştri, sub directa conducere a patronului. Modele cele mai moderne. Peruci în *toate culorile.* Masaj cosmetic de faţă. Articole cosmetice cele mai bune din străinătate.

stitut de Arte Grafice ROMANIA NOUA Strada Puşchin No. 48— Chişinău.